



實字也。教也。活字如肉也。虛字助字之屬。即  
悉具。於彼洋西。蟬行之文。亦復如是耳。夫  
所為形會。嘉諧。辨之別。既明之乎。者也。之用  
起。於是乎。鹽梅。菹菜。菹葷。辛。各得其  
辨。後世人文。大闢。割烹之術。方備。文字之學。亦  
教。飲水。食肉。寢皮。火食之習。未聞。鹽梅之和。詎  
未作。况有屬文。脩辭之法乎。方是時也。人皆如  
蓋。上古草昧之民。語言侏離。結繩紀事。書契

洋學須知序

禮記

禮記卷之四



慶應二年丙寅之冬

# 洋學須知

全三冊

伊東朴齋譯



凡例

一和蘭書ヲ讀テ能ク其意ヲ誤ルル術唯文法ト字義ヲ諸記スルナリ而シテ其文法ト文典ニ詩カニ其字義トハ字典明カリ故ニ其具ニ於テ闕如ト但初學徒ニ至テ既ニ文典ヲ諸記スルト虫未ク字書ヲ讀ムルハ假令闕スル前詞據統詞如キハ甚ク多シ我ニノ辨明ニ難シ故ニ性々誤解ノ悟ムル者アリ則闕ト云フ故ニ今ニ詞ヲ集メ訳解ト下ニ卷ト為シ以テ初學ヲ補フ

一輯所ノ者前詞接續詞ト止ルト雖モ或實名詞形容詞轉用ト或副詞間投詞轉用ト者ナリ是亦辨別セテ混視ヲ免ズ故ニ一々其用例ヲ舉グ

一(例)ノ如キ固ト數詞ナリ然モ亦接續詞ト用ユルト故ニ錄ス

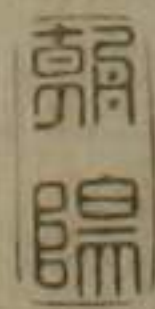
一(例)ノ如キ他詞如ク前詞ニテ獨立ノ用トシ故ニ錄ス

一譯字大抵先聲口氣後ノ衆人ノ視聽ニ慣ラシ以テ

一探索ニ便カク為輯所ノ詞ト此處列シ其下ニ符號ヲ記ス

上卷

慶應丙寅之冬、楊江松河暇大昕



臯白難辨。雖既同臭味。不能固守。因書。

此豈無裨益乎哉。刻完。徵吾序。吾非贊朗。

之從事洋學而欲知文章中之滋味者。獲

編。指示鹽梅之用。與割烹之妙。以授生徒。世

未知火食之氏何憂。友人伊東朴高著斯

徒。則句不成句。文不成文。是與彼茹糲食肉

可解。何憂不可通。雖然。苟不有虛字助字以幹

鹽樛。章卒。類也。既有實字與活字。何言不



aan.	一ヲ
achter.	三ヲ
er.	全ク
al, alle.	五ヲ
als.	八ヲ
behalte.	十ヲ
behoudende, behoudens.	全
beneden.	全ク
beneken, benedens, beneyens.	全
benoorden.	十一ヲ
beoosten.	全
benesten.	全
beküiden.	全
betijden.	全ク
bij.	全
bijaldien.	十二ク
binnen.	十三ヲ
borten.	全ク
büiten.	十四ク
daar.	十七ヲ

dan.	十九ヲ
dat.	二十ヲ
derhalte, deshalte.	二十ヲ
des, dies.	全
doch.	全ク
doe.	二十一ヲ
doov.	全
doordien.	二十二ク
echter.	二十四ク
edoch.	全
eer, eerden, eerst.	全
en, ende.	二十五ク
halp, halte.	二十六ク
her.	二十七ク
in.	二十八ク
ingerolge.	全ク
jegens.	二十九ク
langs.	全ク
maar.	卅ヲ
mede.	卅一ク



met.	廿二
mids, mits.	廿四
na.	廿六
naar.	廿七
neder.	廿八
nekens.	卅
nij.	卅一
nochtans.	卅二
nohende, nopens.	卅三
下卷	
op.	一
op(schoon).	二
om.	三
omdat.	四
omtrent.	五
onaangekien).	六
ondank).	七
onder.	八
ondertüschen).	九
ook.	十

op.	十一
opdat.	十二
oren).	十三
ron).	十四
rondom).	十五
schoon).	十六
sedert.	十七
sinds.	十八
te).	十九
tegen).	二十
ten), ter).	廿一
tenkijl).	廿二
toe).	廿三
toen).	廿四
tot).	廿五
troankens).	廿六
tüschen).	廿七
uit).	廿八
van).	廿九
dermits).	三十

九例

三



door.	全ク
doorbij.	手ヲ
dooruit.	手九ク
daarom.	里ヲ
danneer.	全ク
dant.	里ヲ
tege, tegen.	全ク
tegens.	全ク
den.	全ク
tehalve.	里ヲ
zonder.	里四ヲ
zoo.	全ク

AAN

aan, 是ノ前詞、元々 bij, omtrent, naar, tot, te, gen, 等ノ義ヲ會ス若クハ又第三格代リト即チ  
 iets geven aan iemand, 物ヲ人ニ與フル  
 是ナリ或、aan, ヲ畧スルコトアリ即チ  
 iemand iets geven, 人ニ物ヲ與フル  
 是ナリ或、tot, ヲ加ルコトアリ然レバ、働、及、所  
 ノ限域ヲ徴ス即チ  
 de dyand drong tot aan de poort door,  
 敵ガ門ニ至テ押ヨセシ  
 若 dan, boven, onder, neken, 側ニアルハ、則  
 副詞ト爲ス  
 dan kindsbeen aan, 小兒ニ付ヨリ  
 boven aan zitten, 上ニ坐ス  
 onder aan staan, 下ニ立ツ  
 neken aan wonen, 相隣ニテ住  
 又 dan af aan, 二字ヲ聯テ用ユルコトアリ  
 dan den beginne af aan, 始メヨリ  
 然レバ又勢通暢ヲタケル故ニ dan aan, 二字  
 ヲ用ユルコト是トス



働詞ノ後トニ加ル氏、爲ニ得ルノ義ヲ含ム

*is er nog helpen aan*, マダ助ケル

働詞ノ命令法ニ加ル氏、*doord, haastig*, 義

ヲ顯ス

*kom aan*, 進ニ來

*schrijft dat aan*, 手早ク書ケ

其他名詞働詞ニ加ル氏、義種々ニ變ス尤ニ

其概ヲ舉ク

其一、事物ノ根元或ハ始ヲ見ス

*aankang*, 始メ

*aanheffen*, 始メル

其二、聚合ノ義ヲ見ス

*aanbinden*, 結ニ付ル

*aankang*, 同類

其三、詞ノ勢ヲ強クム

*aantonen*, 見セ付ル

*aangenaam*, 快キ

其四、或ハ場所ノ方ニ運動ヲ見ス

*aanloopen*, 疾ク行ク

*aanbidden*, 念スル

其五、或ハ場所ノ内ノ運動ヲ見ス

*aantreffen*, 出會フ

*aantekenen*, 書キ出ス

其六、徐々増長ノ意ヲ含ム

*aanslapen*, 弱ル次第ニ

*aanwinnen*, 設ル次第ニ利ヲ

其七、形容ヲ示ス

*aanstaan*, 氣ニ入ル



# ACH

*achter*; *doon* / 及對ニシテ前詞ナリ動詞ニ附屬スル也、

分ツキト分ツ可カラサルトノ兩様アツテ而長

ト亦兩様ヲ爲ス其由ツラ然ル所以ノ者ハ文

典ニライテ既ニ詳ナリ今又贅セザルナリ他亦

之ニ倣フ又副詞ニ用ユルナリ即チ

*ik woon achter*, (*door ten achter*, *ten*

*achter*) 後ロニ住ム

是ナリ然レ氏當時ノ尋常一般ニ凡ノ字ヲ用ユ

*ten achteren*, *van achteren*,



AF.

af, 前詞を副詞ナリ副詞ニ用ユルハ、分離ヲ示ス  
*de kop was af*, 「コブ」が破レテ居リ  
 前詞時: *op* 或 *van* ト熟シテ用ユル然  
 常ニ實名詞ノ後ニリ  
*Mij gingen den berg top en af*,  
 ヲリ降り降ル  
*van dien tijd af*, コノ時カラ  
 或 *den af aan*, ヲ用ユルアリ然レ多クハ  
 文勢ノ流動ヲタケ *aan* ノ部ト比考ス可シ  
 又分離ノ意ヲ含ミ働詞ト相合スル者甚々  
 多シ而シテ種々ノ用ヲ為ス凡ニ大概ヲ出ス  
 第一 高處ヨリ低處達スルヲ見ス  
*afkellen*, 傾ク  
*afgaan*, 下ル  
 第二 場所或シテ事物ヨリ遠ルヲ示ス  
*afgaan*, 離ル  
*afreken*, 旅行スル  
 第三 分離スルヲ做ス  
*afbijten*, 啣切ル

*afblazen*, 吹除ケル  
 第四 其屬スル働詞ノ意ヲ強ヨム  
*afsterken*, 丸別スル  
*afkloppen*, 強ク打ツ又打掃フ  
 第五 事ノ終リヲ見ス  
*afdoen*, 仕舞フ  
*afkoken*, 煮上ゲル  
 第六 此ノ物ノ形状ヲ他ノ物ニ轉寫スルヲ見ス  
*afbeelden*, 圖ニ寫シ取ル  
*afdrakken*, 板ニ押シ仕舞フ  
 第七 其義 *an* ノ如ク其附屬スル詞ノ義ヲ反對  
 セル  
*grond*, 底 *afgrond*, 無底  
*gionst* 意 *afgionst*, 惡心ニ



AL

al, alle, 比較ノ階級ヲ持タル形容詞ニテ所謂不定數

詞ナリ其解文典ニ委シ今其遺漏ヲ舉クヨロシク文  
典ト参考ス可シ

alle ヲ定數詞ノ前ニ置ク者其語勢ヲ強ムルナリ

alle beide, 両ツナカフ

ik heb met alle tien gesproken.

我ハ十人皆ト語シタ

名詞ノ前ニアルモ亦然リ

ik heb daartoe alle rede gehad.

我ハ其事ニ全ク理ヲ持ツタ

ik heb alle achtung door haar.

我ハ彼女ニ尊敬ヲ尽ス

其前ニ buiten ヲ加フハ其義全ク右ニ反ス

buiten alle twijfel, 全ク疑ニ無ク

buiten alle verdenking, 全上

又々代名詞ノ後ニ來ルコトアリ文典ニ詳ナリ

zij allen, 彼等皆ナカ

zij allen, 此人皆ナカ

或ハ代名詞ト稍隔タルコトアリ是レ只其位置ノ変スル



ノニ別ニ意義ナシ

*zij kunnen allen komen.* 彼等皆が来可有

*gij moet niet allen tegelijk spreken.*

汝等皆が同時ニ話シテハナラス

*al* 或 *alle* ラ名詞ニ附属シテ副詞トナス共ニ物ヲ

總ブルノ義ナリ

*altijd*, イツテモ

*allertins*, 何処カラ見テモ

又々 *aller* ラ加テ副詞及ビ形容詞トナスアリ

*allerwege*, 何処ニモ

*allerhand*, 種々ノ

此字ヲ形容詞ノ最大階級ニ加フルト既ニ文曲ニ至ル故ニ

又贅ニス此用添テテ *allen* ノ代リニ *alder* ト

書スルアリ是ト共音響音ヲ強ガ為メナルベシ

*aldergrootste*, 極最モ大ナル

*alderkleinste*, 極最モ小キ

*al* ラ他ノ詞ノ前ニ加フル詞トシテ用ユルアリ是其ノ

意味ヲ強クセガ為メナリ然ルニ其強フルト往々無益ノ

如シテ不明ナル者アリ

*alhier*, 此處ニ

*aldaar*, 彼處ニ

*alhaar*, 今

*alkoo*, 尤様

*aldus*, 今

*alhetwelk*, 其ト

*alhoewel*, 假令ニハスルニ

形容詞及ビ名詞ノ前ニ加フル或事ノ全体ヲ示ス或共

至大至剛ナルヲ見ス

*algemeen*, 一般

*algemeenheid*, 一般ナルト

*algoed*, 純善ナル

*algoedheid*, 純善ナルト

*almagtig*, 通カスル

*almagt*, 通カ

又々平生ノ談話中後ガニ助語ノ詞ノニ用ユルアリ

高妙ノ詩号ニ之ヲ採ス

其時何ヲ為ス方 汝ノ説ニ方 彼ノ何ヲ

*Wat doet gij toen? gij laat? Wat kij?*

彼ニ候ニ談ニ

*zij las al mee.*

又 *reeds* ノ義用ユルアリ



het is al gedaan. 事が既に済んだ

ik heb al gesproken. 我、既に話した

或、alhoertel - 義用

al kwam hij niet, hoorden wij echter met de Raak doortgaan. 假令、彼、来らば我、其事、為さざらん

或、alooz = 用元「ア」

al waar hij denacht, loo.

彼、待たざる有らば、如九様

又、現在分詞、前「ア」terwijl, 代りたり

al eetende, 食

al lagchende, 笑

ik zag hem al wandelende.

我、道邊に彼を見。此文章

「毎」言ふ則 ik zag hem,

terwijl ik wandelde. 一

形容詞及副詞、前「al te」二語、連用字、al

、deel - 義「ア」二字、既此義、合然、

又一等強、故又 deel 以、此字、換

een al te dik boek, 餘、厚、書物

al te lymagtig spreken, 餘、之、語、

al te klein, 餘、小、

deel te klein, 全、上、

古昔、keer - 義、用

al te schoon (keer schoon) 甚多美

al 一、名詞、用元「ア」男、向性、之、共、復、稱、于、男、性、

は、god 代り、于、造物者、之、中、性、代、het heel

el 代り、于、即、宇宙、又、事物、全体、總、稱、用、之、

gij, dierbare nederkerft, mijn loten,

ja mijn al,

右、其、大、著、于、餘、之、字典、之、下、第、一、

○aal 此、前、詞、一、字、用、之、必、他、詞、加、于、用、之、

其、詞、意、味、強、故、aalooi、keerooi 同、義、于、

然、又、今、多、之、此、前、詞、用、之、于、al 用、之、alhier,

alwaar, algemeen, almachtig, 類、是、之、故、今、別、

部、置、之、于、此、處、附、載、



ALS.

A

als, 接続詞ニ用ヱルノミトモ其用法甚々多クシテ義亦倅

異ナリ

第一兩物ノ間ニ在テ其相齊クシテ示ス故ニ此ノ用法於テ概

gelijk, ヲ以テ之ニ擬フ

hoo heet als kiur, 火ノ如ク尤様ニ熱ク

hoo goed als goud, 金ノ如ク尤様ニ善ク

文章ノ模様ニ由テ hoo, ヲ除クテ了

hij sprukt als een engel,

彼ノ神ノ使メノ如ク話ス辨古ヨキトク意

schoon als de goden der liefde,

意ニ神ノ如ク美シク

goed, heel, 等ノ如ク形容詞ニ副詞ノ前ニ除クテ了

得ス故ニ尤ノ如ク書ス可カラズ

dit is goed, als dat, (door hoo goed)

此ノ事ノ其事ノ通リニ善クス

ik heb veel geld niet, als jij, (door hoo

veel) 我ノ汝ノ様ニ多ク或ニ持ツ

ik schrijf mooi, als hij, (door hoo

mooi) 我ノ彼ノ如ク立派ニ書ク



時よ: als 除く一ラ得

hoe liek hij, was, ging, hij echter te doet.

彼、男、病、アリ、然、歩、行、三、行、

然、他、場、合、於、然、ラ、又

hij mag een zoo heldnaam overnupt bebit, ten, als hij oel. 彼、其、願、通、九、様、十、奇、文、云、

字二 如、テ、用、工、然、其、文、章、中、疑、説、法、働、詞、ヲ

置、其、文、意、儘、カ、ラ、又、故、ナリ

hij was zoo geruët, alsof hij niets te oree, ken hadde. 彼、何、ヲ、懼、テ、一、カ、様、二、安、シ、タリ、

hij boten, alsof, ook eten alsof hij) gerae, pen waren. 彼、召、シ、タリ、ヤ、カ、様、来、リ、

或、alsof, 代、用、工、了、其、文、章、モ、亦、疑、説、法、働、詞、ヲ、用、工、

als hij met gyidas leijden. 彼、等、云、説、様、右、用、法、於、近、時、働、詞、也、直、下、置、ク

als keirete ke op de tanden. 義、上、同、

彼、出、切、一、カ、様、

字三 als dare het, 義、用、工、此、als dare het、性、誤、字、als dare、上、置、者、ナリ

als hetet gij niet, dat ik koude komen.

予、来、ル、モ、一、カ、様、知、ラ、カ、様、

字四 用例或、他書中之部分ヲ引証ニ爲ス此字ヲ用工

de hoorden, op heid uitgaande, lijn van het kleinlijke geslacht, als: Haarheid end.

「一止」上ニ終、詞、女、性、ナリ、即、十、誠

字五 事物ヲ評説スル為ニ用、工、ナリ

ik moet dit als eenen pligt beschouwen.

予、此、事、ヲ、勤、シ、テ、考、テ、ナ、リ、

het kleeid, welk ik als bruidegom aanhad.

予、カ、結、納、濟、タ、ル、男、子、ト、爲、テ、着、セ、テ、着、衣、服

此、用、法、於、二、名、詞、間、ニ、ナ、リ、其、名、詞、同、格、ナリ

hij spreekt als een geleerd man.

彼、學、者、ノ、如、ク、語、ク

ik behandelde hem, als den Koon van mijnen vriend. 彼、彼、ヲ、吾、友、ノ、子、如、取、扱、シ、

字六 兩、ツ、事、ヲ、簡、約、書、キ、取、止、ノ、爲、ニ、Koon oel, 副、ヲ、用、工、

Koon oel de kleine als ook de groote,

大、小、者、モ、一、カ、様、



*hij bekijkt zoo wel deugd als den stand.*

彼、徳及之、才智ヲ持テ

第七 *toen, ten tijl,* 一義ニ用テ

*ik meende juist te vertrekken, als ik  
uuten brief ontving.*

我、洪書翰ヲ受取、頃ニ正ニ旅々ニ去リ思

*als ik daarmee bezig was.*

予、其ノ勤ノ間ニ

第八 *danneer, indien,* 一義ニ用テ

*gij kijkt mij geloken, als ik u zeg*

*en.* 予カ、予ノ言ニ、汝、予ヲ信スルヲ云

*als gij het goed vindt.* 汝、其ノ言、許可スルヲ云

昔、*daar, denijl,* 一義ニ用テ

第九 形容詞ノ大階級及ニ *niet, niets, niemand, ge,*

*en, anders, tekeer,* 一後ニ *dan,* 一用テ、一語ノ上

一語ニ亦甚々多

*baeter als (door dan) konig,* 將、其ノ言

*ik weet, dat gij meer door kijgt heb, als*

*(door dan) ik.*

予、洪カ予ノ言、多ク見通シヲ持テ、知ル

**B.**

B

*behalve, uitgenomen,* 一義ニ、一前詞及ニ副詞用テ

一副詞ニ用テ、一即

*ik ga wandelen, behalve wanneer het*

*regent, 我、雨降ル時ノ外、適意スル*

前詞ノ外、一即

*ik heb allen gesproken, behalven hem.*

我、彼ノ外、諸人ニ話ス

又 *dat,* 一副ニ、一接続詞ニ用テ、一即

*behalve dat, he kikkelyk was, had he*

*geen geld ook.*

彼、病身ニ有ルノ外、金子亦持テ

*behalve dat, hij een derme neef mijner*

*krant is, heb ik gene betrekking op*

*hem. 彼、我妻ノ再従兄ノ外、一我*

彼ニ關係ヲ持テ

*behoudende, 一前詞ヲ、一behouden,* 一過去分詞ノ外、一

際ニ *behoudens,* 一多分書入テ、一即

*behoudens uite eer, 汝ニ親付テ、無テ*



*beneden*, 副詞 兼 前詞 下 前詞 兼 *onder*, 義 下  
*beneden de craaude*, 直降 三 內  
*in aanzien beneden iemand zijn*,  
 人 官位 下 居 二  
 副詞 兼 前詞 下 義 下  
*beneden zijn*, 下 二 了 二  
*van beneden komen*, 下 三 來 二  
*naar beneden gaan*, 下 一 行 二  
 又 形容詞 二 用 三 了 二  
*het benedenste* 最 下 下 者  
*de benedenste kamer*, 最 下 一 室  
 或 實名詞 二 如 一 語 上 為 二 了 二  
*benedenkheid*, 下 一 家  
*benedenstad*, 下 一 町 得 二 了 二  
 時 下 二 不 要 用 上 此 二 en, 三 如 一 *benedenen*, 上 書 二  
 或 一 〇, 三 除 去 *beneden*, 上 書 二 了 二 共 二 其 形 子 二  
 變 二 了 二 三 別 二 意 義 下 二  
  
*beneden*, *benedens*, *beneyens*, 二 *neken*, *netens*, 二 同 二

三 加 了 前 詞 三 義 兼 *neken*, *netens*, 二 同 二 B  
  
*benoorden*, 副詞 兼 前詞 二 又 *aan de noordzijde*,  
 一 義 下 三 今 前 詞 一 用 例 三 示 二 以 下 三 語 同 二  
*benoorden de linie*, 赤道 北方 二  
  
*beoosten*, 二 *aan de oostzijde*, 一 義 下  
*beoosten vlaanderen*, 一 〇 三 二 國 東 方 二  
  
*besten*, 二 *aan de oostzijde*, 一 義 下  
*besten de kaap*, 岬 一 西方 二  
  
*beküiden*, 二 *aan de küidzijde*, 一 義 下  
*beküiden die landstreck*, 英國 南方 二 +



belijden), 前詞若(前詞十)前詞若(ter zijde), 義(一)

ende belijden gegaan zijnde,

鴨が傍に二行々夏

前詞若(一)naast, 義(一)

belijden het huis, 家(隣)ニ

或(一)uit, buiten, 義(一)

belijden het spoor rijden,

馬ヲ牽リ出ス

gij spreekt belijden de waarheid,

汝(一)實(一)外(一)話(一)又(一)虚(一)語(一)意

bij), 近(一)場所(一)及(一)時(一)ヲ(一)示(一)前(一)詞(一)十(一)場所(一)示(一)用(一)例(一)如

bij de kerk komen, 寺(一)例(一)住(一)

bij iemand zitten, 人(一)傍(一)坐(一)

bij iemand gaan, 人(一)方(一)行(一)

bij huis, 家(一)

iets bij de hand hebben, 物(一)手(一)持(一)

het schip is bij de kaap gestrand,

舟が叩(一)破(一)損(一)夕

又意味ヲ轉(一)用(一)ユル(一)ヲ(一)

bij zich hebben overleggen, 自身(一)勘(一)弁(一)

bij iemand leeren, 人(一)學(一)

bij iemand blijven, 人(一)傍(一)

bij geschrift beloven, 證書(一)約(一)束(一)

bij de haren trekken, 髮(一)引(一)

iemand bij de hand vatten, 人(一)手(一)握(一)

er kon bij de kee' kaak nog deel aange,

merkt worden. 此事(一)副(一)多(一)不(一)注(一)目(一)也(一)

時(一)ヲ(一)示(一)ス(一)キ(一)用(一)例

bij dag, 昼(一)中(一)

bij nacht, 夜(一)中(一)

bij hearten, 頃(一)々(一)

bij den (vroegen) morgen en den laten

avond, 夙(一)夜(一)ニ

bij (dijken), 五(一)時(一)

又副詞(一)及(一)數詞(一)副(一)用(一)ユル(一)ヲ(一)然(一)ル(一)ハ(一)比(一)如(一) (bina), 一

意(一)ナ(一)リ(一)但(一)用(一)ユ(一)ル(一)來(一)リ(一)冠(一)詞(一)置(一)キ(一)例(一)ナ(一)置(一)

ik heb hem reeds bij de (bina) tien



jaren gekend. 我彼之既殆三十年知又

bij honderden, 幾上百

bij duizenden, 幾上千

又他前詞前或後加

bijna, 殆上

nabij, 近上

voorbij, 過又凡

或名詞前加了了

bijlaag, 添書

bijnaam, 異名

bijzij, 妾

働詞加了了離可前詞又此物也物二

結合之或他物近連之凡用之為又

bijbinden, 一所結之付凡

ik droeg bij, 我手傳之

bijaldien, 接統詞 in getal, indien, 義下

bijaldien hij dan ons verschilt,

若彼我等之簡上異于也

binnen, 二 bij 或 be, 一 innen, 上ヨリ成立之凡者二之

副詞及前詞二用二前詞例九如

binnen de muren, 壁之内二

binnen een jaar, 一年之内二

binnen 's huis, 家之内二

binnen 's lands, 國內二

副詞用例

binnen gaan, 入之入

binnen komen, 入之來凡

het schip is reeds binnen.

船既入港入之居凡

ik heb het eten al binnen. (ik

heb al gegeten.) 我既食之

常語二於之尤如用二

hij ging naar binnen. (in huis)

彼之家之内入之入

het komt mij thans niet te bin,

nen. (in het geheugen)

我其之今思之出也



het schort hem van binnen. (in,  
wendig) 彼ノ内<sup>部</sup>ニ申<sup>レ</sup>分<sup>ル</sup>也

又時<sup>上</sup>ノ<sup>下</sup>曲<sup>ク</sup>取<sup>ル</sup>也

het binnenste van een huis, 家内方

het binnenste buiten, 裏<sup>反</sup>也

又他詞<sup>ニ</sup>加<sup>ハ</sup>一語<sup>上</sup>為<sup>ス</sup>也

binnenkeur, 内<sup>戶</sup>

binnendijk, 内<sup>土</sup>堤

binnenplaats, 内<sup>庭</sup>

binnenwater, 湖<sup>水</sup>

boven, : omhoog, 義<sup>ニ</sup>ノ<sup>下</sup>前詞<sup>並</sup>副詞<sup>ナ</sup>尤<sup>ニ</sup>

副詞<sup>ノ</sup>用例<sup>ヲ</sup>挙<sup>ク</sup>

boven zijn, 上<sup>ニ</sup>居<sup>ル</sup>。高<sup>ク</sup>居<sup>ル</sup>

boven vlemmen, 上<sup>ニ</sup>游<sup>ク</sup>水<sup>面</sup>ヲ游<sup>ク</sup>

其意味<sup>ヲ</sup>精<sup>ク</sup>ノ<sup>下</sup>説<sup>キ</sup>極<sup>ム</sup>也<sup>一</sup>為<sup>ス</sup>他<sup>ノ</sup>前詞<sup>ヲ</sup>加<sup>フ</sup>

boven op de tafel, 卓<sup>子</sup>ノ<sup>上</sup>ニ

boven aan zitten, 上<sup>方</sup>ニ坐<sup>ル</sup>也

van boven, (van den hemel) 天<sup>方</sup>ノ

van boven af komen, 上<sup>方</sup>ニ來<sup>ル</sup>也

boven in den hemel, 天<sup>上</sup>ニ

又意味<sup>ヲ</sup>轉<sup>シ</sup>テ te dorren, in het vorige,

ノ義<sup>ニ</sup>用<sup>ス</sup>也

gelijk boven gezegd is, 以前<sup>ニ</sup>言<sup>ハ</sup>通<sup>シ</sup>

boven gemelde man, 以前<sup>ニ</sup>記<sup>ス</sup>ル人

前詞<sup>ノ</sup>用例<sup>尤</sup>ノ如<sup>ク</sup>

boven wind zijn, 風<sup>上</sup>ニ居<sup>ル</sup>

boven water, 水<sup>上</sup>ニ

boven maten sterk, (keer,

sterk) 度<sup>外</sup>ニ手<sup>強</sup>。非常<sup>ニ</sup>堅<sup>固</sup>也

iemand boven het hoofd groeijen, (grog,

ter worden) 人<sup>ニ</sup>長<sup>大</sup>ニ<sup>シ</sup>也

boven dat (behalve dat) 其<sup>外</sup>ニ

boven dien, 全<sup>上</sup>

Hij is schoon, en boven dien beïgd.

彼<sup>女</sup>ノ美<sup>シ</sup>也<sup>一</sup>其<sup>上</sup>ニ有<sup>ル</sup>德<sup>ナ</sup>

iets boven dien geven, (als een toe,

gift) 物<sup>ヲ</sup>其<sup>外</sup>與<sup>ル</sup>也<sup>一</sup>亦<sup>ハ</sup>物<sup>上</sup>ニ與<sup>ル</sup>也<sup>一</sup>

laarzenboven, 其<sup>上</sup>ニ



dat gaat mijn verstand te boven.

其ノ我ノ才智ヨリ上居ルヲ言フ

iemand in een kerk te boven gaan,

(overtreffen) 事ニ人ニ越スル

iets te boven komen, (overwinnen)

又形容詞ト爲シ *beneden*, 反對ニ用テ

het bovenste, 最モ上ノモノ

de bovenste verbijping,

或他詞ニ加ヘ一語トシテ用テ

bovenbreed, 上袴

bovendorpel, 鴨居

bovenmenscheijk, 人智ノ及バ

bovennatuurkundig, 窮理外

時トシテ要用トナシ比語尾ニ *-en* 加ル

van bovenen, 上カラ

naar bovenen, 上ノ方ヘ

*buiten*, 由 *bij* 或 *be + uit, uit*, 成立シ *bin*

*nen*, 反對ニテ副詞及前詞ニ用テ副詞ノ用

例尤ノ如ク

*hij is buiten*; 彼ノ外ニアル

*hij staat buiten*; 彼ノ外ニ立ル

其前 *kan* ト持テ

*van buiten komen*, 他處ヨリ來ル

*van buiten*, (naar het uiterlijke) schijnt

*hij kroon*. 彼ノ外面ノ廉直ニ見ル

*van buiten leeren*, (in het geheugen

*prenten*) 語記スル

或 *te* ト持テ

*rich in iets te buiten gaan*, (onmatig,

*buitensporig zijn*) 物ノ度ヲ過ス

前詞ノ用例

*buiten de stad woonen*, 田舎ニ住ム

*iemand buiten de deur sluiten*,

人ヲ外ニ閉シ出ス

諸事及日常語ニ用テ時ニ多分冠詞ノ用ス

*hij was van blijdschap buiten zich sel*,

*ken*. 喜ビニ彼ノ有頂天ニナリ



zich buiten adem loopen, door buiten  
den adem, 息一切止り走ル

buiten gekaar, 無難ニ

buiten zorgen, 心配ナシ

dat is buiten mijne kennis geschied.

其事、我ニ知ラズ出来

buiten kennis liggen, 發中縁ニ在ル

dat is buiten mij, (dat raakt mij

niet) 其事、我ニ關係セズ

buiten (zonder) twijfel, 疑ハズ

buiten (boven, tegen) verwachting,

思ハガハシ

buiten (behalve) hem, heb ik er nie,

mand gezien 我ニ彼ノ外誰ヲ見テ

buiten (uit) het spoor rijden,

馬ニ策リ出ス

buiten dat, 其上ニ

buiten 's dijs, 土堤ノ外

buiten 's huus, 家ノ外

又形容詞トシテ最大階級ニ用フ

het buitenste, 最モ外ニ (筆子ノ外)

de buitenste bast van eenen boom,

樹木ノ最モ外皮

又他詞ニ加テ用フ

buitenmuren, 外塙

buitengeroon, 非常ニ

buitensporig, 法外ニ。莫大ニ

buitenstad, 都會ノ外

buitenmen, 他處ノ人

B

六



D.

daar, 接続詞は副詞ナ副詞ナ一語ニ用ニ  
或、他詞ト組立テ用ニ

wie moet daar? (op die plaats)

彼處ニ誰カ住ルカ

daar is het boek, 彼處ニ書物カ

ik stond hier, jij stond daar.

予、此處ニ立テ、汝、彼處ニ立テ

daar hebt gij uir geld? (in welk getal

het den hier staat.) 汝、此處ニ金ヲ持テ

又、又、勢ヲ強ムル為、助語ニ用エリ

wat hebt gij daar? 汝、何ヲ持ツ乎

wat zegt gij daar? 汝、何ヲ云フ乎

又、発声ノ勢ヲ強ムル為、al, 加テ

hij doet aldaar, 彼、彼處ニ住ル

又、dan, 上組立テ用エリ

hij kwam gisteren in de stad, en be-

gaf zich weder weder vandaar.

彼、昨日府内ニ來リ、而、今、彼處ニ去リ

其他、他、副詞及、前詞ト組立テ者甚多、尤、其、概、ヲ、示、ス



daerheen, 彼方へ 其後上 daerachter, 其後上  
 daaraan, 其へ 其後上 daarbeneden, 其下 其後上  
 daarbij, 其傍 其後上 daarbeneden, 其下 其後上  
 daarna, 其後 其後上 daarbinnen, 其内 其後上  
 daardoor, 其由 其後上 daarbuiten, 其外 其後上  
 daarmede, 其以 其後上 daarlangs, 其通 其後上  
 daarom, 其為 其後上 daarover, 其上 其後上  
 daarop, 其上 其後上 daaronder, 其下 其後上  
 daartoe, 其へ 其後上 daartegen, 其向 其後上  
 daartusschen, 其間 其後上  
 daartvan, 其より 其後上 daardoor, 其由 其後上  
 右ニハ之知組立之用ニハ、deke, die, dekel,  
 de, dekelde, 考如キ指示代名詞ナキ故ニ、  
 aan, daerachter, daarbij, : aan het deke,  
 achter deke, bij deke, 二同ニ然レモ之ヲ指シテ  
 徒ニ事物ヲ指シ之ヲ用ニ他皆之ニ似  
 'gij moet dat getal niet gering acht  
 ten, ofant daaraan (aan het deke)  
 is heel geligen. 其此場合ニ慢下リ六

十二又何上六其ニ多ノ關係ナシ故ニ  
 hier is een voorkamer, en daerachter  
 (achter deke) is nog een binnenkamer.  
 此處ニノ前室ナルノ而テ其後上ノ内室有  
 heden betaal ik u tien guldens, en  
 morgen breng ik u daarbij (bij deke)  
 nog zes guldens. 今我ニ十金ナリト拂  
 而テ明日其ニ副金又六金ナリト贈  
 daarbij komt nog, (bij deke maak)  
 其ニ副金ナリト尚ニ之ガ來ニ  
 mijn vriend konde die som niet betaa  
 len, ik ben daarvoor borg gebleten.  
 (naamelijk voor die som, niet mijnen  
 vriend) 我ノ友ガ此ノ金高ヲ拂テ得テ、我  
 其ノ為ニ請メ之ニ交  
 常語及ニ工ニ九者速中九ニ出ス如ク此ノ組立  
 ニニ分者了、然レモ其他、然ラズ  
 daar bekommer ik mij niet over. (voor  
 daerover bekommer ik mij niet.)  
 予、其ノニ付テ之ヲ遺テ又







又文章ノ初ニ於テ *doch*, 代リニ用ヰル  
*dan*, *eer ik u verder daarvan spreek*,  
*moet ik u nog zeggen*.

然レテ其ノ一付其ノ先ヲ語ス  
前ニ尚テ決ニ云フナラヌ

或、*dan* *of*, 二語ヲ兼テ用ヰル  
*ik kan u niet zeggen, of de ko-*  
*ning al gekomen is, dan of hij nog*  
*denktacht overdt*. 三、既ニ到着セタラズ

到着セタラズ、決ニ云、出来ヌ

形容詞ノ大階級 *niet, niets, niemand, te deel,*  
*geen, anders*, 等ノ後ニ用ヰル、今ニ用  
例ヲ出ス餘、推テ知ル可シ

*gij zijt rijker, dan hij*; 決、彼ノ富ニ  
*daar was niemand, dan ik*.

我ノ誰ノモ、ヨニ居テ

副詞ニ用ヰル、時ヲ示ス

*dan*, *wanneer ik het u verhaald*  
*heb, wilt gij er over kunnen oor-*  
*belen*. 予、決ニ其ノ語ニ、時ニ、決ニ其

事ヲ心得ルナラズ

*dan* *vraagt hij dit*;

其時彼ガ其ノヲ問フ

*dat*, 其文章中説ク所ノ者、タカナルトタカナラズ  
トニ從テ、或、直説法、働詞ヲ用テ、或、疑説法  
ノ働詞ヲ用テ、然レテ其父意ヲ他ノ文中ニ輸シ、今  
接続詞ナリ、先ニ直説法、例ヲ出ス

*ik zie, dat hij komt*.

我、彼ガ來ルヲ見ル

*ik hoorde, dat hij beide end*.

我、彼ガ、何ヲ云フヲ聞ク

此ノ *dat*, 文章ヲ前ニ置クナラズ

*dat hij een schelm is, heb ik lang ge-*

*deeten*. 彼、惡逆人ナルヲ我、久ク知テ

時ト、*dat*, 除クナラズ、然レテ其文章ニ、詞ノ

位地ヲ変ス

*ik hoor, hij zal komen. (door dat hij*

*zalen komen zal)* 我、彼ガ來ルヲ、



聞ク

ik weet, gij zult het doen. (doo dat gij het ond.) 汝其<sup>一</sup>ヲ為<sup>テ</sup>ア<sup>ル</sup>コ<sup>ト</sup>ヲ

ヲ予<sup>ニ</sup>知<sup>ル</sup>

hij kan niet eer komen, hegt zijne drein. 夫<sup>レ</sup>速<sup>ニ</sup>來<sup>リ</sup>得<sup>ヌ</sup>ト婦<sup>ガ</sup>云<sup>フ</sup>

疑說法、用例

ik weet, dat hij het reeds gedaan hebbe.

彼<sup>ノ</sup>其<sup>ノ</sup>既<sup>ニ</sup>為<sup>レ</sup>タ<sup>コト</sup>ヲ我<sup>ノ</sup>思<sup>フ</sup>

hij wilde, dat ik met hem ginge.

我<sup>ガ</sup>彼<sup>ト</sup>行<sup>キ</sup>カ<sup>ト</sup>云<sup>フ</sup>彼<sup>ノ</sup>思<sup>フ</sup>

又情意、感働ヲ見<sup>ス</sup>為<sup>レ</sup>此<sup>ノ</sup>詞<sup>ヲ</sup>用<sup>フ</sup>然

レ亦疑說法、動詞ナリ九ニ例ス

ach, dat dit maar niet geschied worde,

嗚呼其事<sup>ガ</sup>成<sup>リ</sup>テ<sup>ラ</sup>コ<sup>ト</sup>ヲ

dat god het zere! 天<sup>ノ</sup>其<sup>ノ</sup>與<sup>ハ</sup>不<sup>レ</sup>コ<sup>ト</sup>ヲ

dat men ons hier maar niet beluiste,

re! 予<sup>等</sup>之<sup>レ</sup>人<sup>ガ</sup>此<sup>ニ</sup>立<sup>テ</sup>聽<sup>ク</sup>コ<sup>ト</sup>ヲ

時<sup>ト</sup>云<sup>フ</sup>又 indien, 教<sup>ニ</sup>用<sup>フ</sup>コ<sup>ト</sup>ヲ

dat gij ons dat mijn schoinkt, zoudt gij

Zoo kwaalijk niet doen.

汝<sup>ノ</sup>予<sup>等</sup>ニ<sup>ツ</sup>テ<sup>ハ</sup>酒<sup>ヲ</sup>飲<sup>ム</sup>事<sup>ヲ</sup>惡<sup>ム</sup>ト云<sup>フ</sup>

其他關係代名詞及指示代名詞中ニ dat、

字<sup>ニ</sup>宜<sup>シ</sup>ク混<sup>ジ</sup>テ見<sup>ル</sup>可<sup>カ</sup>ラズ

derhalve, 代<sup>ニ</sup>der, + halve, 上<sup>ニ</sup>成<sup>ル</sup>コ<sup>ト</sup>ヲ

接統詞ニ上文<sup>ノ</sup>意<sup>ヲ</sup>受<sup>テ</sup>下文<sup>ヲ</sup>決定<sup>ス</sup>詞<sup>ナリ</sup>

ik heb zijne verlegenheid gekien, en

derhalve moet ik besluiten, dat hij sch

uldig is. 我<sup>ノ</sup>彼<sup>ノ</sup>困<sup>ム</sup>ヲ見<sup>テ</sup>其<sup>ノ</sup>故<sup>ヲ</sup>被<sup>テ</sup>

過<sup>ル</sup>コ<sup>ト</sup>ヲ決定<sup>ス</sup>子<sup>ナリ</sup>

derhalve, diehalve, sehalve, 亦<sup>ニ</sup>用<sup>フ</sup>然<sup>レ</sup>也

derhalve, 必<sup>ズ</sup>常<sup>ト</sup>ス

des, dies, 共<sup>ニ</sup>副詞及接統詞ナリ副詞ナリ彼此比較

三<sup>ニ</sup>等<sup>ヲ</sup>進<sup>ル</sup>詞<sup>ナリ</sup>

des te beter,

愈<sup>々</sup>善<sup>ク</sup>

des te erger,

愈<sup>々</sup>惡<sup>ク</sup>



des te meer, 愈々多ク

又々 daartoe, 代リニ用ユルニ

des ben ik onbetwaaam. 予、其ニ相違キ

時ニ又々 sulks, 義ニ用ユルニ

ik ben des mel bemist. (ik ben) die

raake of sulks mel bemist.)

我、尤様ノコヲ能ク知ラズ

接続詞時、derhalve, daarom, 義ナ

ik spreek dan uit eigen staar bera,

ng, des hoor mij; of hoor mij des.

予、汝ノ真ニ大切ナルコトヲ語ル故ニ

タラシク聴ケヨ

doch, 同義、接続詞ナリ故ニ只其二

ヲ載ス

hij spreekt goed, doch hij schrijft

nog beter. 彼、善ク説ス然レ其ノ

モマタ善ク筆記スル

昔、toch, 代リニ用ユルニ當今、然ラズ

doe, 副詞及々接続詞ナリ接続詞時、toen,

wanneer, 義ナ

doe hij dat hoorde, meende hij raak,

kende te worden, 彼、其ノコトヲ聞キ

時ニ狂氣ニナルト思ヒ

副詞、in die tijd, 義ナ

hij was doe nog niet mondig,

彼、其時マダ二十五歳ニナリ

door, 副詞及々前詞ニ用ユルニ二義ナリ

其一、物ノ此端ニ、彼端ニテ貫キ通ル所

ノ側ヲ見ス為ナリ

een gat door een plank boren,

穴ヲ板ニモ通ス

door het papier steken,

紙ヲ突キ貫ク

door het water klemmen,

水ヲ捲キ抜ル

右其本然ノ義ニテ、隙ニテ物体ヲ始ニ穿貫



スルヲ云フ其義理ヨリシテ既ニ間隙アリ者ニ從テ  
貫通スル所ノ物ヲ見ス為ニ亦之ヲ用ユ

*door het venster heen,*

窓ヲ通シテ見ル

*door het huis gaan,*

家ヲ行キヌケル

*door de straat rijden,*

町ヲ乘リ通ス

其他時ノ始ヨリ終リ迄ヲ見ス為ニ用ユ

是ノ前ノ義理ヨリ轉シ來ル者ナリ

*door alle einden; of door alle ee-*

*nden heen, 曠世。萬代*

*door het gantsche jaar, 一年中*

時トシテ實名詞ノ後ニ置ク

*het gaantsche jaar door, 同上*

或ハ文勢ニ由テ後ニ置ク可カラザル者ナリ

義皆前ニ同シ

*ik heb, den gantschen nacht door,*

*gemaakt. 予ハ徹夜シタ*

其二ノ事ノ由テ來ル所ノ物ヲ見サシカ為テ

*door een*

ナリ

*het huis wordt door den timmerman*

*gebouwd. 家が木工ニ由テ建テル,*

*door geld kan men alles doen.*

人ハ金ヲ萬事ヲ為シ得ル

又々 *ander, 代リニ用ユ*

*elkander, 於テ然ルニ其他ニ然ラ*

*alles door elkander mengen,*

諸物ヲ一ニ混合ス

昔ハ *om, 義モ亦用ユ故ニ door (door) and, : om*

*and, 上同ニ然レ當今ニ此用ユ*

副詞ニ用ユ *versleten, verscheurd, 義ナ*

*de schoenen zijn reeds door.*

鞋ガ既ニ破損シタ

又形容詞等ニ加用ユ *其詞ノ義ヲ強ク*

*doorhoed, 甚ク寒ク*

*doornit, 至テ白キ*

*doorgeel, 極善良ナ*

*eene doorleekene man, 博學士*

*het glas is doorluchtig.*







**E**

echter, 接続詞 大々々, niet te min, 大義  
ナリ古昔: wederom, hierna, 意ニ用エ

edoch, 大義 doch, 大同心

eer, eerder, eerst, 副詞形容詞或、接続詞ニ  
用エ副詞ニ用エトキ、時ヲ概ス

ik kwam eer, of eerder, dan hij.

予、彼ヲ早ク来リシ

erst moet gy dit doen, en dan

dat. 予、第一此ヲ為サズ、ナリ、其

後其ヲ為サズ、ナリ

又 droeger, haastelijk, 意ニ用エトキ

hij kan niet eer komen, zegt

zijne draunt.

夫、速ク来リ得ヌト妻ガ云フ

danneer zal ik het doen, hoe eer  
hoe liever. 予、其ノ何ノ項ヨ為スルニ  
予、自レ早ク、ナリ、佳也

又 liever 意ニ用エトキ

ik zoude eer het leven der leeken, als  
die lachertigheid te begean.

予、臆病ヲ行フニ、學口命ヲ失フ

テスル

形容詞ニ用エトキ

Amsterdam is de eerste stad van  
Holland. アムステルダムガ和蘭ノ第一

都府ナリ

又 ten eerste, of aanstonds, tenstond, 大ニ  
用エ

ik riep hem, en hij kwam ten eer,  
ste. 予、彼ヲ呼ビ然レテ彼カ直ク

ニ来リ

又 接続詞ニ用エトキ、 eer dat, 大ニ

eer ik dat dede, en

予ガ其ノ為スルノ前ニ



又 *meer, doorken,* 此ニ用ユ

*dat sion, er is schoon.*

以前、尤標ニ表シ此ニ用ユ

*en, ende,* 接続詞ニシテ結ビ付ケ用ユト魚氏亦副

詞トシテ *niet,* 義ニ用ユルコト

*op het midden van den schoonen*

*dag, en meet hij, of hij zal der,*

*mogen, ende* 好天氣、月中ニ彼が〜

好テアロフ事知ラス

又此、字ヲ *niet,* 副ニ用ユルコト、只其、

意ヲ強ムルノニ別ニ異義ナシ

### H

*half, halve,* 前詞形容詞副詞等ニ用ユ前詞ニ

用テ *om, tegen,* 意ニシテ毎ニ實名詞ノ後ニ

アツテ格ヲ持ツ即チ

*ik heb het, duidelijkheidshalve, dus hoorge,*

*steld;* 我が〜ノ明カニ爲ニシ標頭ニ

又物主代名詞ノ後ニ置クコト

*ik heb dit mijnehalve gedaan;*

我が〜ノ爲ニ其〜トシテ

*hoor toch evenhalve de echt waar,*

*heid;* 汝ノ爲ニキト純率ノ實事ヲ聞ヨ

又口調爲ニ *de* ヲ換ヘ〜

*evenhalve, mijnehalve,*

又形容詞トナルモノ、半、ヲ頭ニ即チ

*eenen halven dag werken;* 半日働ク

*een halve gouden,* 半金

*het dat is half vol,* 桶半充ス

*half-amsterdam loop-lidig.* 半都ノ新開ノ鹿

*hij liet halve nachten te blokken,*

彼身が半夜ヲ勉強スルニ坐ス



de kroon is ten halven draagt;

コノカ、冠 冠半ラアル

又數詞、後ニ来ラ其數ノ半ヲ減スルコト

ik geef er derdehalve stukken voor,

我が二トイフ半ヲ前渡スル

ik heb hem in vijfdehalve jaar, niet ge-

ken; 我が彼ヲ四年半ノ間ト見セ

又カト半ト云義、的當ニ物ニモ half, ヲ用テ

dat is maar een half beestje,

其事ガ只半整扱スル

half dood, 半死

half dronken, 半醉

eene half zuster, 半姉妹姉妹ノ半

een halve geleerde, 半学者

又副詞トシテ用ユルハ二時漏、各刻中間ヲ見

ラ又コト即チ

het is half een, 半時ニアリ即彼ノ刻半ニ我

mij eten niet voor half drie.

我等ガ二時半ノ前ニ食マ二時半ニ刻半

又 be, ヲ上ニ加フハ、前詞或副詞トナル behalve,

ノ部ヲ見ルベシ

H

44







*Rijstorg in haar deertigste jaar*

彼ノ女、四十歳ニ死ス

*dat heb ik in mijne jeugd geleerd.*

其事ヲ幼稚時學ス

古昔、此ノ前詞ヲ義ニ用テ

*in der aarden,* 地上ニ

又此ノ前詞ヲ働詞ニ加テ

*inroepen,* 呼スル。呼又

*inkomen,* 入り來ル

*inhouden,* 容ル

又名詞ニ加テ

*inborst,* 心

*inhoud,* 容

又形容詞ニ加テ、意ヲ強ク

*inbitter,* 甚ク苦カキ

*inblyde,* 甚ク喜ビキ

*ingetolge,* 前詞ニテ。隨。依ル等、意ナリ

*ingetolge omte erenstige begeerte,*

深、深切ノ好ニ隨

*tegens,* 前詞ニテ物ニ對スル、意ナリ *tegen,* 意ナリ

亦異ナリ

*ligde tegens de ouders,* 父母ニ對テ

*pligten tegens god en den naasten,*

神又親族ニ對テ

*kich tegens iemand (hel) gedragen,*

人ニ對テヨク身持

古昔、*tegen,* カ、リニ用テ

*dat die twee tegens den derden daar in*

*eenad zijn.* 此ノ二ノ人ニ對テ三ノ人ニ對テ

或、*tegenwoordig,* 此ニ對テ *tegenwoordig,* 用テ

*integendeel* 此ニ對テ *integendeel* 用テ

ニ於テモ亦見ル



L.

langs, 前詞ニ沿テ行ク義ナリ

langs de straat loopen,

市街ニ沿テ行ク

langs het oke zijt gij gekomen).

汝何ノ路ニ沿テ來タリ

M

maar, 副詞用ニ此、 alleenlijk, slechts, 一カノ一カ

doe gij het maar, 汝ハ一カノ一カ唯テ

laat hem maar komen, 彼ニ唯來スルヲ

geef mij maar gelegenheid, dan zal ik

het doen. 予ニ機會ヲ成ラシムルニ其ノ一カノ一カ

又 slechts, maar, 一而シテ一カノ一カ用イテ一カノ一カ義ニテ

顯ハスルナリ

ik heb hem slechts maar gezien, eens.

我が彼ノ男ニ唯一ニ見タリ

wanneer het slechts maar leggen mag.

一カノ一カ唯置ル得ルニ

又 als, 後トニ置ルナリ

als hij maar smijgt, 彼男が黙止サズ

als hij het maar doet, 彼男ハ一カノ一カ爲スルニ

又 eens, 前ニテ、 bekeeklijk, 一意ナリ

hij zal het maar eens moeten tergoeden

彼男ハ一カノ一カ急度償ハスルナリ又テ一カノ一カ

接続詞トシテ用ルルニ、及對ノ意ニテ其用甚々多ク其

大略ヲ舉グ



理ハ然ルカ知ラシテ事然ラズル者ヲ顯スルニ

*hij konde gekond zijn, maar recht zijn  
leken daarnaar niet in.*

彼ノ男ハ健剛ニシテ己ノ所業

ヲ其ノ方ニ向ケヌ

*hij konde het doen, maar anderen hit,  
den hem op.*

彼男ガコトヲ信シテ其他人ノ彼人ヲ誇ル

始メ事ヲ反對スルニ用ユルトキ、*daartegen*,  
*integendeel*, 同意ナリ

*de mannen weten dan niets, dan dan  
kijken en dwaalen, maar zij hebben zacht,  
tere middelen om ons te streken.*

コノ人々ハ武器ト劍ヨリ外、知ラズカシク我等ハ

此ノ身ノ仇ヲ酬ユル爲ニ溫柔ノ術ヲ持テ

*ik dacht, dat hij konde gehoorzaam heb,  
ben, maar neen! hij bleef stug en on,  
gelegelijk.* 彼男ガ煩ヲタケエラト云フヲ考ヘルガ

ニ方ニ九様ヲイテ彼ノ令禮固ニ且倨傲ニ

又ニ云ハシテ後トヨリ反對状ニ詳ラカスル時、

*hate, schoonheid der blindt mij, zekerlijk niet; maar  
zij trekt mijne genegenheid.*

彼ノ女ノ教ナレバ我ヲタカニ迷サヌカシク彼ガ我ノ

好ミヲエカ 迷ハズバトイハガ好カシク我ノ好ミニ

*zij heeft thans belet, maar zij zal tegen den  
wereld de eer hebben, is een bekoek te geden.*

彼ノ女ガ會ハ故陣ヲ持カシメ夜ニシテ汝ニ

來訪ラヌルノ仕合ヲ持テアラフ

今ノ故トシテコノ故トイテ來訪是  
アラフトス

又此ノ字ヲ重テ出シテ全文ヲ要スルニ

*hij kon nog wel een goed kintelyk kunnen doen,  
maar, maar.....*

又文章ノ首ニヨリテノ端ヲ改ムルニ用ヒテ別ニ

意義トス

*maar hier eens, de man die den brief gebragt  
heeft, wacht nog op antwoord.*

此ノ字ヲ想ハ先ヨ書翰ヲ持テ來タ人ノマダ

返書ヲ待テルガ



maar, om weder op zinten broeder te komen.

シカレ再ハ汝ノ兄弟ノ上來ル為ニ

又宜府言<sup>ニテ</sup> *neen maar* <sup>ヲ</sup> *no maar*, 二縮<sup>テ</sup>用<sup>ク</sup>

又名詞ト<sup>シテ</sup>用<sup>ル</sup>ニ<sup>テ</sup>アリ

*hier haak legt een maar.* 此<sup>レ</sup>ガ<sup>レ</sup>ガ<sup>レ</sup>ガ<sup>レ</sup>ヲ<sup>テ</sup>

*er is een maar bij.* ニ<sup>ニ</sup>ノ<sup>テ</sup>カ<sup>レ</sup>ガ<sup>レ</sup>ガ<sup>レ</sup>

故障ヲ<sup>テ</sup>云

*mede*, 二副詞<sup>ニ</sup> <sup>テ</sup> *ook*, 一意<sup>ニ</sup>用<sup>ク</sup>

*men had vernomen, dat hij mede een van*

*die bende was.* 彼<sup>ノ</sup>男<sup>ニ</sup>亦<sup>モ</sup>此<sup>ノ</sup>任<sup>ノ</sup>人<sup>ノ</sup>入<sup>リ</sup>ニ<sup>テ</sup>也<sup>ナリ</sup>

又 *als* <sup>ヲ</sup>加<sup>テ</sup>接<sup>ス</sup>統<sup>ス</sup>詞<sup>ト</sup>ト<sup>シテ</sup>用<sup>ル</sup>ニ<sup>テ</sup>アリ

*mijn, als mede brood.* 酒<sup>ハ</sup>是<sup>レ</sup>又<sup>モ</sup>飲

又 *mede* <sup>ヲ</sup> *met* 一意<sup>ニ</sup>用<sup>ル</sup>ニ<sup>テ</sup>アリ然<sup>レ</sup>モ<sup>モ</sup>後<sup>ニ</sup>置<sup>ク</sup>

*hij belatte hen ergens mede.*

彼<sup>ノ</sup>男<sup>ガ</sup>彼<sup>ニ</sup>其<sup>ノ</sup>ヲ<sup>ヲ</sup>以<sup>テ</sup>争<sup>セ</sup>シ

*hij bemæit hick nergens mede.*

彼<sup>ノ</sup>男<sup>ハ</sup>何<sup>ヲ</sup>以<sup>テ</sup>骨<sup>ヲ</sup>折<sup>リ</sup>又

*Jaar mede wil ik zeggen.*

予<sup>ハ</sup>ノ<sup>ヲ</sup>以<sup>テ</sup>云<sup>フ</sup>上<sup>ニ</sup>思<sup>フ</sup>

*Jaar mede wil ik zeggen.*

予<sup>ハ</sup>汝<sup>ニ</sup>何<sup>ヲ</sup>以<sup>テ</sup>仲<sup>ヲ</sup>直<sup>リ</sup>任<sup>セ</sup>フ

*hij spot er mede.* 彼<sup>ノ</sup>男<sup>ハ</sup>シ<sup>テ</sup>以<sup>テ</sup>嘲<sup>弄</sup>ス

*hier mede toont hij aan.* 彼<sup>ノ</sup>男<sup>ハ</sup>シ<sup>テ</sup>以<sup>テ</sup>示<sup>ス</sup>

又分<sup>ク</sup>可<sup>ク</sup>ガ<sup>レ</sup>ル<sup>前</sup>詞<sup>ト</sup>ト<sup>シテ</sup>名<sup>詞</sup>動<sup>詞</sup>形<sup>容</sup>詞<sup>等</sup>ニ

加<sup>フル</sup>ニ<sup>テ</sup>アリ

*medebogen,* 情

*medekrijger,* 相思<sup>同</sup>士

*mededeelen,* 介<sup>配</sup>スル

*medenemen,* 連<sup>テ</sup>行<sup>ク</sup>

*medehulping,* 助<sup>ケ</sup>タル

*medepligtig,* 同<sup>罪</sup>ヲ<sup>犯</sup>タル

時<sup>上</sup>ニ<sup>テ</sup> *med, meed*, 上<sup>書</sup>スル<sup>ニ</sup>アリ

時



met, 前詞ニテは伴、集、結、付ケ、一致、等ヲ顯ス

第一 同地同時ノ事ニテカクテヲ顯ス

met iemand reizen, 人ト共ニ旅行スル

met iemand loopen, 人ト共ニ走ル

met zich nemen,

ofje met water mengen, 酒ヲ水ト混スル

ofje zingen met elkander, 我等ガ共ニ歌フ

第二 他人ト形状ニイテ一致タルヲ顯ス

zich met anderen verheugen,

人ト共ニ喜ブ

ik kan niet langer met u loken.

予ハ汝ト共ニ最長ニ遊得ヌ

wie met mij is, kom hier!

予ト同意ニテアル人ガ此處ニ來ガ

gij zijt met mijnen vader, kan eenen ouder,

son. 汝ハ吾ガ兄弟ト共ニ老年ノ者ナリ

第三 器械ヲ顯ス

dat water van den hemel doolt, of men met

baker hadden gepoten.

水桶ヲ以テ之ニ穀ルガ如ク雨降リシ

第四 事ノ術ヲ顯ス

alles kan men met geld krijgen.

人ガ金ヲ以テ諸事ヲ無理ニスル

met gods hulp, 神ノ助ケヲ以テ

第五 物ノ質ヲ顯ス

met elpenbeen ingelegd, 象牙ヲ以テ埋メ細工スル

met hout beschoten, 木ヲ以テ撃ツル

met rozen gekroond, 薔薇ヲ以テ冠シスル

een vagen, met roos beladen,

乾草ヲ以テ積ニ荷シタル車

第六 事々人ヲ顯ス

met iemand spreken, 人ト話ス

hij heeft met meer lieden te doen.

彼ハ多クノ人々ト共ニ一ヲ爲サシム

hij kan zich met zijne kroon nimmer her,

komen. 彼ハ己ノ妻ト決テ仲直リヌ

ik meen het goed met u.

我ハ之ヲ汝ニテヨシト思フ

maakt mij met het eten 予ヲ食事ニテ待テヨ

wat wilt gij met die draag' koggen?



汝、此、問、何、事、ト、思、フ、ヤ

het is met anten vriend gedaan.

其、一、汝、女、人、ガ、ナ、シ、タ

第七事ニ付テノ形状及ヒ是ヲ以テ

ik zal dat ongeluk met geweld draagen.

予、コ、不、直、ヲ、堪、忍、ヲ、以、テ、堪、忍、ス、ル

Biet zich met adelgallen op hem neer.

慢、リ、ニ、人、ヲ、見、サ、ゲ、ル

met hoopen komen, 大望ヲ以テ

eene stad met list innemen.

偏、計、ヲ、以、テ、市、街、ヲ、ト、ル

hij ging den dood met heldenmoed tegen.

彼、ノ、男、ノ、家、ヲ、以、テ、死、ヲ、拒、キ、

met gebuilde handen bidten.

手、ヲ、合、シ、テ、拜、ス

第八物ニ備ハツル性質ヲ以テ

kent jij dat meisje met dat aanminnige gelyk?

汝、此、ノ、愛、シ、ク、顔、色、ヲ、以、テ、名、ヲ、知、ル

met groote vermogen ter wereld komen.

盛大威力ヲ以テ著ス

第九時ヲ以テ

met het opkomen der maan regende liet

月ノ昇ル頃ニ雨降シ

met den morgenstond liit gaan.

晨ヲ以テ發足ス

dat komt met den tijd, 時節到来スル

met jaren wordt men wijf.

年ヲ経テ人ガ賢多ク



*mids, mits*, 前詞用テ約定ノ意ヲ顯スル

*ik heb dat voor u doen, mids goeden*

*loon* 予ニキ債銀十ノシヲ汝代リニ

トスル

又 *dit hooger, dan orge*, 意ニ用テ

*omdat het mids den grooten ontrek der*

*keften, zonder machtige besetting, niet*

*te houden ware.*

シガ堡ノ大ナル周圍ノワケカラ盛大ノ

守兵ナリテ保シクアツガリ故ニ

又働詞ノ前ニ加ヘテ *door*, 意味ニ用テ

*kommege, wordt vermoedt, dat mits heimelijk*

*aanmanen kan uitheemsche maagen enz.*

或ハ外國ノ親族ノ恣容ノ誘導

ニ由ツテスルト云フニ疑ハル

又接続詞トシテ約定ノ意ニ用テ

*ik beloof het u, mits gij mij kent.*

汝ガ予ニ贈リテスルハシラハ汝ニ知事ナリ

又「以テ然ル所ノ理ヲ顯ス

*ook was het niet te herhatten, mits enlan,*

*ge daarna aangiam enz.*

其後問モテクニ「ガ答タルニヨリテ

其ガ改メ始メテ得ガリ

名詞トシテ約定ノ意ヲ持ツル

*onder die mits, dat ge enz.*

彼ガ「「スルト云フノ意ナリ

此ノ字ヲ他ノ字ト組立テ用テ

*mitsdat*, 約定ノ接続詞ナリ即



ik schrijv u, mitdat gij mij terug schrijft.

汝等ニ手書ニ付テ「目的ニ書クニ付テ」

又 op dien oogenblik, toen, 一語ニ用テ

mitdat de grondel gezeen' was.

「ニ付テ」其ノ時ニ於テ又「コトハ」

又 mitdeken, 一hierdoor, 一語ニ

mitdeken) maak ik u bekend.

「ニ付テ」我ガ汝ニ知ラズ

又 mitdien, 一overduits, 一語ニ

mitdien) zal na de huak kon blijven.

「ガ今」其ノ様ニ「シテ」

又 dit is behalve dat, 一用テ

mitdien) kwam end hoorheen ten ooren.

我等ガ以前聞ク「外」

又 de tyt, 一語ニ用テ

mitdien) gij ant' onschuld berijft, kon

ent. 汝ガ罪ナキ「一」證據立「ル」故「ニ」

又 mitgaders, 一形ノテ nevens, met, 一語ニ用テ

de leerling mitgaders de meester.

諸生ト先醒ト

N.

na, 一付テ前詞ニ「テ」其用般「テ」事物場所ヲ致  
「ストキ」

na iemand in komen, 人ノ後ニ「人」來ル

de een na den andere, 是「ガ」彼ノ後ニ

時ヲ顯「ストキ」

na de verbranding van zijn huis, kreeg

hij nog dit ongeluk, dat ent.

彼ガ「己」ノ家ノ火災ノ後「テ」又是者ヲ獲得

zij overleden, na een gevecht van drie dagen,

three schepen.

彼等ガ「三」日間戰爭ノ後「テ」二艘ノ船ヲ奪

na het eten, 食事ノ後「テ」

na vijf uren, 五時ノ後「テ」

名詞ニ加「テ」

na jaar, 秋

na borst, 酒後ノ渴

na kind, 後妻ノ子

働詞ニ加「テ」種々ノ義ヲ顯「テ」其「後」ナル働「テ」現「テ」

na maasjen, 荷「テ」殘「テ」此「等」物「ヲ」



*nameten,* 又亦ヲス  
 其二人背後ニ向テ勸テ顯ス  
*nabeggen,* 吠カレ  
 其三人背後ニ追及スルヲ顯ス  
*naloopen,* 追行ク  
*najagen,* 追求ル  
*nabekleunen,* 呼ヒ慕フ  
*ik riep na,* 我ガ叫ビ呼ビ  
*ik heb nageroepen,* 我ガ叫ビ呼ビテ  
 其四事ヲ擬スルヲ顯ス  
*naschrijven,* 写シテ  
*nabaaliden,* 真似スル  
 又副詞トシテ用元「ア」  
*ik heb hem dooreen na getaurehouwt,*  
 予彼シテ屢々異見シテ  
*hoe hoog staardt men het na en door,*  
 人ガ其物ヲトク高ク限々價付ル  
 又他ノ副詞ト組スル「ア」  
*achterna,* 後トリ付テ  
*hierna,* 是ノ後

*daarna,* 其跡テ  
*hierna,* 其後  
 又形容詞「ア」并「階段」以テ或「形容詞或副詞」トシテ用テ是「間地」距離「ヨク」切近ヲ顯ス者ナリ  
*kom nader,* 更ニ近ク來  
*de vloot dertoonder rick nader by den wal.* 一隊船ガ更ニ岸近ク寄テ  
*het land is nader dan de rok.*  
 肌衣「上衣」ヨリ下ニテ  
*mijn naaste buurman,* 予ノ近隣ノ男  
*het naaste huis stond in den brand.*  
 近隣ガ燒ケル  
*een nabere weg,* 更ニ近キ道  
*de naaste weg,* 極メテ近キ道  
 又時ノ距離ヲ顯ス「ア」  
*met den naesten postdag,* 此次ノ飛脚日ニ  
*in het naast dorige jaar,* 昨年ニ  
 又時ノ場所ヲ合テ顯ス「ア」  
*hij is na aan den dood,*  
 彼ノ男ノ死ニ近クアル



dat gebaar was mij zeer na.

此ノ危難ガ予ガ身ニ甚近クアリシ

ik ben er bij gekeerd op een halve mijl na

予ニ半里外ニ居タリシ

井ノ階段ヲ持ツテ又前詞トナシ用エ

hij woont naast de kerk. 彼ガ寺院隣ニ住

ik zit naast u. 予ニ決ニ隣ニ坐ス

hij staat naast de deur. 彼等ガ門ノ側ニ立

plaats u naast hem. 汝彼ノ側ニ居

又他ノ詞ト紐立ルニ

naastbestaande, 親類

naastkomend, 近ク來ル

naar, "前詞接続詞形容詞副詞トニ用エ前詞ニ

用ユルモノノ運動ノサス所ヲ視ス然レテ動詞

ト紐立ルニ

其一場所ヲ視ス

naar engeland te sloop gaan.

英吉利ノ船ニテ行ク

naar italie reiken, 伊太利亞ニ旅行スル

rich op reis naar duitse land begeren

獨逸國ニ旅行スル

de weg gaat naar de stad

此ノ路ニ市街ニ通スル

de wind waait naar het zuiden.

此ノ風ニ南方ニ旋轉ス

naar bed gaan, 寢床ニ行ク

其二事物ヲナス

naar iemand hoorden, 人ニ切リ付ル

naar den papageai schieten, 鸚鵡ヲ射ル

hij greep naar het mes. 彼ガ小刀ヲ握ル

naar iemand omzien, 人ヲ顧ル

naar goud graaven, 金ヲ掘ル

其三心志及ヒ働ム所ノ處ヲ視ス

naar iemand vragen, 人ニ問フ

naar de rede daarvan onderzoek doen

其事ノ道理ヲ探索スル

其四目的ヲ觀ム

naar zijne verdiensten wordt hij niet geacht.



彼男が己の切柴を傳へス

naar wie jaren moet jij dat weten.

汝の年齢をいふ知子に子も

又接続詞ニ用ニ付、gelijk、一意ニ用ニ

naar ik loop, 予が望通り

naar men zegt, 人が云通り

naar jij verdient, 汝が儲け次第

形容詞ニ用ニ付、

het is naar voren, 恐き天氣なり

in naakte veldernispen, 恐き荒地ニ

een naete nacht, 毛なき夜

neder, 形容詞ニ付、hoog、又對ニ

dat ik denkeren hebbe den nederen boom.

in de nederste deelen der aarde,

地、俗言ニ

副詞ト用ニ付、

hy liep de kamer op en neder.

彼男、壁を下りて

de stad op en neder loopen,

市街ヲ入り出キ行ク

kom neder, 下ニ來ニ

zie neder, 下ニ見ニ

ziet neder, 下坐キ

又分ニ前詞ト用ニ付、

又働詞ニ加ニ付、

nedersmyten, 下ニ投ル

smet neder, 同上

heb nedergesmeten,

又名詞ニ加ニ

nederland,

nederlaag,

又形容詞ニ加ニ

nederolagtig, 打倒ニ名

又副詞ニ加ニ

nederwaarts, 下ニ方ニ

又働詞ト無立ニ於前詞トテ、

ter neder stopen, 下ニ投ル



ter neder gooijen, 下ニ投ル

Soos stort somtijds een vorstelaar ten neder.

尤様ニ時トシテカキガ倒ル

nekens, 前詞ニテ物ノ相近ガクノヲ顯ス

lij doont nekens mijne deur.

彼、吾家ニ比ニテ住

lij achtte haar op nekens den hoek.

彼、彼ノ隅ノ側ニ待ツ

又 behalve, 代ニ用テトテ

gij en cult nekens mij niet maken

silberen goden. 汝ノ手ノ外ニシテ

子ナクテ

又 met, 代ニ用テ時

lij stamdele nekens hem.

彼ガ彼ト共ニ散步セ

om nekens eeren dan den hoore

dan holland. 和蘭裁判役ノ人ト

スル為ニ

又物ノ比較スル時、gelijk, 意ナリ



ik stel kom reukens den kerst,

我、彼、諸候、通リニスル

又副詞、後ニ置ク「了」

daarnerkens, 其ト共ニ

hiernerkens, 此ト共ニ

nu, 副詞或、接続詞ニ用テ副詞ト用テ tegen, noodig) oogenblik, 教ト

het schip is nu eezet aangeko, men. 舟ヲ今、入津ニタ

Sij is nu vertrokken.

彼等今出立ニタ

nu ter tijd, 只今

dan nu aan, 只今ヨ

tot nu toe, 只今ニテ

或、以前ノ事ニ關係ス「了」アリ然、時、實ニ

現在ニ非、此現在ノ意ヲ會、者ナリ

dies dan kamelijk hadden kien,

nen bischop der dreeten, nu ruim,

den id onroemen die stad,

「カ、キ、持、人、々、カ、バ、」法、宜、ク

故、迷、ル、今、ヨ、ル、セ、」此、向、ク

元、如、七、

接続詞ニ用テ、法多端ナリ、今、一々、其用法ヲ、丸ニ列ス

第一支物ノ聯続ノ頭ニ

nu en 't is niet alleen om  
sijnentwil geschreeten.

其、支、彼、為、二、カ、書、九、三、十、

第二例ノ原因ノ頭ニ

dat zijn oeroed vruchteloos weder,  
keerde, nu het dan joden diers  
der dorpen. 其言葉「ヨ、テ」人々カ

捨、リ、故、ニ、無、益、ニ、歸、セ、リ、

第三聚合ノ教ノ頭ニ

bij dit alles komt nu nietste d,  
ruk. 此諸事ニ付、テ、又、別、ノ、苦、勞、カ

了



第四事ノ瞬間ニ決スルノ意ヲ示ス

*dit hij nu doet, echter enz.*

其意ハ扱フテモシカレ...

第五事ノ容易ナル義ヲ示ス

*als hij nu okeigert, dat dan te*

*doen.* 彼が扱フテモシカレ...

嫌フモ又

第六事ヲ確ト定ムルノ義ヲ示ス

*nu, zoo als gezegd is.*

扱云ハシテハ通ニ

第七 誹謗ノ義ヲ顯ス

*haar kijt zij nu.*

扱洪哥ハ何處ニ居ル乎

第八 禁令ヲ合ニ疑就法ニ於テ用ニ

*nu, dat kal die beldadigheid.*

扱此故逆ナクバフシタテテ...

第九 通常ノ疑問ニ於テ用ニ

*nu, gaat zij mede.*

扱洪同道スル乎

第十 警ノ意ヲ示ス

*nu, dat moet een doppel-keld-geheel,*

*st zijn!* ナラ其ハ強勇ト大將ト...

子ハナラ...

*kel nu, dat kal dat storden.*

其ハサテ置ニバト...

第十一人ノ所ニヌノ意ヲ示ス

*nu mannen.* ナラ男共ニ

第十二人ノ所ニヌノ意ヲ示ス

*nu nu, dat kal kel overgaan.*

ナラ其ハ其ハヨク成行テ...

*noptans,* 接続詞ニヌ *echter, etenikel,* 意ナリ

*noponde, nopens,* 前詞ニヌ *aangaande,* 同義ナ

*de bevelen noponde den inkoop der*  
*goederen zijn al gegeven.*

買入ノニ付テハ命令ハモシ出

サレテ有ル



